

УНИВЕРЗИТЕТ
У БЕОГРАДУ

UNIVERSITY
OF BELGRADE

МОСТ ИЗМЕЂУ
ТРАДИЦИЈЕ И
ПРОГРЕСА

A BRIDGE BETWEEN
TRADITION AND
PROGRESS

УНИВЕРЗИТЕТ
У БЕОГРАДУ

THE UNIVERSITY
OF BELGRADE

МОСТ ИЗМЕЂУ
ТРАДИЦИЈЕ И
ПРОГРЕСА

A BRIDGE BETWEEN
TRADITION AND
PROGRESS

Београд 2018 Belgrade

МИША АНАСТАСИЕВ

Београд 2018 Belgrade

УВОДНА РЕЧ РЕКТОРА THE RECTOR'S INTRODUCTORY WORDS

На дан 13. септембра 2018. године навршава се 210 година историје Универзитета у Београду. Тог дана, 1808. године, установљена је Доситејева Велика школа која је трајала кратко, колико и Први српски устанак, али је представљала зачетак високог образовања у Србији.

Развој нашег Универзитета уткан је у историју наставника модерне Србије. Недуго по успешном окончању Другог српског устанка, Србија је формирала најважније институције, претече Универзитета: крагујевачки Лицеј 1838. године, који је, када је пресељен у Београд 1841, прерастао у Велику школу 1863, а потом, доношењем Закона о универзитету 1905, у Београдски универзитет.

Током читавог свог трајања, Универзитет је био и остао један од главних покретача развоја целокупног друштва. Он је образовао бројне генерације сјајних студената и изнедрио велика имена као што су Јован Цвијић, Сима Лозанић, Ђорђе Станојевић, Михаило Петровић Алас, Милутин Миланковић, Слободан Јовановић и многи други. Поред свих тих познатих личности које су биле студенти или предавачи на Универзитету, не смемо заборавити ни племените задужбинаре који су, свесни тога да без школованих људи нема друштвеног напретка,

несебично помагали Универзитет учинивши га пред сам Други светски рат једном од најбогатијих високошколских установа у Европи.

Од самог почетка, већ у другој половини XIX века, Универзитет у Београду је био профилисан по тада доминантном Вилхелм фон Хумболтовом моделу модерног универзитета, на ком квалитетна научна истраживања представљају предуслов за добру наставу. Упркос свим изазовима кроз које је пролазио током турбулентних политичких збивања, Универзитет је успео да сачува темељне академске слободе својих наставника и студената, допринесе ширењу образовања у Србији, и афирмише се као *alma mater* свих државних универзитета. Истовремено, он је стекао статус водеће високошколске установе у овом делу света, што је последњих деценија потврдио високим позиционирањем на различитим ранг листама светских универзитета.

Међународно признати резултати остварени су пре свега захваљујући великим ентузијазму и труду читаве универзитетске заједнице, коју чине студенти, наставници и научни сарадници укључени у процес наставе и истраживања на 31 факултету и 11 научних института, што износи укупан број чланова у саставу нашег Универзитета.

Усвојена стратегија интернационализације представља путоказ даљег развоја, који подразумева све већи број студијских програма на енглеском језику, заједничких студијских програма са иностраним универзитетима, међународну акредитацију студијских програма и укључивање гостујућих професора у наставу.

Поред промовисања академске и истраживачке изврсности, кључну тачку оријентације Универзитета у Београду представља подршка студентима и развијање атмосфере толеранције, солидарности, инклузивности и отворености према друштву. Дубоко сам уверен да ће и у годинама које долазе, уз поштовање аутономије универзитета и академских слобода балансираних са одговорношћу према друштву и држави, Универзитет у Београду задржати стечени углед, положај водећег националног универзитета и престижну позицију у европском образовном и научно-истраживачком простору.

On 13 September 2018 the University of Belgrade marks its 210th anniversary. On the same date in 1808 Dositej's Great School was founded. It was short-lived as it was open as long as the First Serbian Uprising, but it marked the very beginning of the higher education in Serbia.

The development of our University was interwoven with the history of modern Serbia. Soon after the successful ending of the Second Serbian Uprising, Serbia formed its most important institutions which had the role of the University's predecessors: Lyceum in the town of Kragujevac in 1838 which moved to Belgrade in 1841 and grew into the Great School in 1863; when the University Law was passed in 1905, it became Belgrade University.

Along the course of its history, the University has remained one of the prime movers of the development of the whole society. It produced numerous generations of outstanding students and created significant persons such as Jovan Cvijić, Sima Lozanić, Djordje Stanojević, Mihailo Petrović Alas, Milutin Milanković, Slobodan Jovanović and many others. Besides all these famous people who were students or teachers at the University, we must not forget the noble endowers who very well knew that there was no progress without educated citizens and they selflessly helped the University, thus making it one of the richest higher-education institutions in Europe just before the Second World War.

As early as the second half of the 19th century, the University of Belgrade promoted the dominant Wilhelm von Humboldt's model of the modern university where high-quality scientific research is a prerequisite for good teaching. Despite the challenges it went through during the turbulent political events, the University managed to preserve broad academic freedoms for its teachers and students, to contribute to the dissemination of education in Serbia and to assert itself as alma mater of all public universities. At the same time, it acquired the status of the leading higher-education institution in this region, which has been acknowledged through its high position in various world university rankings in the last few decades.

Its results have been internationally recognised primarily owing to enormous enthusiasm and efforts of the entire university community made of students, teachers and researchers who are involved in teaching and research in all member institutions of our university i.e. 31 faculties and 11 scientific institutes.

The adopted strategy of the internalisation marks the direction for further development which has to include more and more study programmes in English, joint study programmes with the foreign universities, international accreditation of the existing and future study programmes and inviting visiting professors to teach.

In addition to promoting academic and research excellence, the key orientation point of the University of Belgrade is providing support to students and creating the atmosphere of tolerance, solidarity, inclusion and openness towards society. I am deeply convinced that, in the forthcoming years, the University of Belgrade will maintain its reputation of the top-level national university and its prestigious position in the European Education Area and European Research Area while adhering to the university autonomy and academic freedoms balanced with the responsibility to society and its country.

*Проф. гр Владимир Бумбаширевић
Professor Vladimir Bumbashić*

УЧЕДЕНТИ ЈУНИЧКОГ
ЈОСЛОВДЛАНДА РАТА

ДОБОДАН ПРИШИП СЕЛО
МАД ЈАВЛЯЕТ ВЕЛАКА И В ВОЈ 14
СУДИЈА САДАРСКИХ СУДА
САДИЈА САДАРСКИХ СУДА
САДИЈА САДАРСКИХ СУДА
САДИЈА САДАРСКИХ СУДА

СТЕВАН НАУМОВ
ЧУДО ОПЕРНОГ ДЕЛА ДА ВЕЋИХ
СРЕДЊОВЕКОВНИХ УСЛУГА СА ДИМОСТРОМ
СРЕДЊОВЕКОВНОМ ПОДСЕЧКОМ
СРЕДЊОВЕКОВНОМ ПОДСЕЧКОМ

УНИВЕРЗИТЕТ
У БЕОГРАДУ

UNIVERSITY
OF BELGRADE

Крајка исхорија

A Brief History

ПРЕТЕЧЕ

Исувише марљиво трагање за коренима високог образовања на тлу Србије могло би да нас одведе предалеко у прошлост, чак до доба власти Римског царства на овим просторима. Будући да је наша тема Универзитет у Београду, најбоље ће ипак бити да се са неколико речи осврнемо на све што бисмо могли сматрати његовим претечама. У средњовековној Србији, која нам је у наслеђе оставила тако много достигнућа високе културе, високо образовање било је, по угледу на Источно римско царство, или Византију, углавном у рукама приватних наставника и манастира. И после пропасти српских средњовековних држава, у Османском царству, муслиманске управљачке елите, регрутоване међу локалним становништвом, школовале су своје припаднике код приватних учитеља или у верским школама. У Београду се, тако, у XVI веку, налазила једна од четири најважније и највише медресе на Балкану (остале три биле су у Сарајеву и Скопљу). Срби хришћани су, међутим, у ратовима, сеобама и верским конверзијама, постепено остали без племства и високе културе. Школовани су у својим древним, средњовековним манастирима или по мањим градским школама.

Почевши од XIV века, стотине хиљада Срба селиле су се, покренуте османлијском најездом, на територију суседне Хабзбуршке монархије. Временом су, нарочито после реформи царице Марије Терезије и цара Јосифа II, почели да шаљу децу у хабзбуршке школе, па и на највише универзитетске установе. Тако је настала прва световна образована српска елита, која ће, све до средине XIX века, имати кључну улогу у историји српске културе.

EARLY BEGINNINGS

The search for the roots of higher education on the territory of the present-day Serbia, if taken too passionately, could take us too far into the ancient past, even to the times of the Roman Empire's rule over this region. Therefore, let's stick to the topic, and consider distant ancestors of the University of Belgrade with only a few words.

In the medieval Serbia, from which we inherited so many achievements of high culture, higher education was, like in the Eastern Roman Empire, or the Byzantine Empire, mainly in the hands of private teachers and monasteries. Even after the collapse of the Serbian medieval states, Muslim ruling elite of the Ottoman Empire, who had been recruited among the local population, educated their new members through private teachers and religious schools. Hence, in the 16th century, one of the four most important and highest religious schools (madrasa) in the Balkans was located in Belgrade (the other three were in Sarajevo and Skopje). Serbian Christians had, however, gradually remained without aristocracy and high culture due to wars, frequent migrations and religious conversions. They were educated in their ancient, or medieval monasteries or in smaller town schools.

In the period from the 14th to the 18th century, the Ottoman invasions and wars forced hundreds of thousands of Serbs into migrations to the territories of the neighbouring Hungarian Kingdom and Habsburg Monarchy. In time, especially after the reforms of Empress Maria Theresa and Emperor Josef II, the Serbs started sending children to Habsburg schools, including the university institutions. This is how the first secular educated Serbian elite was created, which would play a key role in the history of Serbian culture until the mid-19th century.

УСТАНИЧКА ВЕЛИКА ШКОЛА И ЛИЦЕЈ

THE FIRST GREAT SCHOOL AND LYCEUM

Историја Универзитета у Београду дуга је скоро колико и модерна историја Србије. Данашња Србија рођена је 1804. године, у устанку против насиља османских одметника, који ће се претворити у рат против Османског царства, за стварање слободне, националне државе. У историографији, тај догађај назван је Српском револуцијом или Првим српским устанком. Он је означио почетак процеса у коме ће се припадници „раје“, становници другог реда у шеријатском Османском царству, током XIX века изборити за статус слободних грађана у независној српској држави.

Велика школа коју су у Београду 1808. године, у сред побуне и рата против неупоредиво јачег Османског царства, основале устаничке старешине, имала је задатак да школује чиновнике за обновљену српску државу. Њено оснивање може се ематрати далеким почетком историје Београдског универзитета. Нимало случајно, а сасвим прикладно, на отварању Велике школе говорили су врховни командант српских устаника, војд Српске револуције Карађорђе Петровић, који стоји на почетку модерне српске историје и Доситеј Обрадовић, назначајнији писац из доба српског просветитељства и зачетник модерне српске културе.

На почетку, дакле, беше борба за достојанство и слободу, а за њом је дошла потрага за мудрошћу, отварањем врата за оне који су видели, знали и умели. Убедљива већина професора Велике школе била је рођена и школована у суседној Хабзбуршкој монархији, док су неки, као Доситеј Обрадовић, путовали и много даље. И Велика школа је, како се сматра, устројена по угледу на краљевске академије угарског дела Хабсбуршког царства. Била је на нивоу између гимназије и универзитета и зато су у њој предаване хуманистичке науке и право.

Према свецу и тропар – па зато не би требало да будемо разочарани што тада, у зарађеној, сељачкој Србији није намах основана Сорбона или Оксфорд. После векова проведених у Османском царству, Србија је у то време била скоро потпуно неписмена. У прву годину 1808. уписало се свега 20 ћака. Уз то, Велика школа престала је да постоји већ 1813, са привременим сломом Српске револуције и повратком турске војске у прогажену, сурво кажњену Србију.

The history of the University of Belgrade is almost as long as the modern history of Serbia. Modern Serbia was formed in 1804 in the uprising of the Serbs against the violence of the Ottoman outlaws, which will turn into a war against the Ottoman Empire with the goal of creating a free Serbian state. In historiography, this event is called the Serbian Revolution, or the First Serbian Uprising. It marked the start of a process in which members of the "raya", second-rate Christian subjects of the Ottoman sultans, would win the status of free citizens in an independent Serbian state.

The Great School that, in the midst of revolution and war, was established in Belgrade in 1808 by the leaders of the Serbian uprising had the task of educating officials for the newly restored state. Its founding was a distant beginning of the history of the University of Belgrade. Not at all by chance, the supreme commander of the Serbian Revolution Karadjordje Petrović, who stands at the beginning of the modern Serbian history, spoke at the opening of the Great School, as well as Dositej Obradović, the most prominent intellectual of the period of Serbian Enlightenment and one of the founders of the modern Serbian culture.

At the beginning, therefore, there was a struggle for dignity and freedom. Then followed the quest for wisdom epitomised in opening of doors for those who saw, knew and understood. The absolute majority of the professors of the Great School were born and educated in the neighbouring Habsburg monarchy, while some, like Dositej Obradović, travelled much farther. The Great School was, according to the recent research, established following the model of the so-called Royal Academies of Hungarian Lands in the Habsburg Empire. It was basically a school of law and humanities, at a level somewhere between a grammar school and a university.

As Serbs would say – according to the saint and the hymn; hence, we should not be disappointed because then, in the midst of the revolutionary war, in the peasant Serbia, no Sorbonne or Oxford-like university was immediately founded. After centuries under the Ottoman Empire, Serbia was almost completely illiterate. In 1808 – officially the very first year of students' enrolment, only twenty of them applied. Moreover, the Great School ceased to exist as soon as in 1813, with the temporary breakdown of the Serbian Revolution and the return of the Turkish army into the cruelly punished Serbia.

После новог оружаног устанка 1815, Србија се изборила за статус кнежевине са широком аутономијом унутар Османског царства. Тада су обновљене и амбиције да се установи и унапреди национални школски систем. Лицеј који је 1838. у тадашњој престоници Крагујевцу основао кнез Милош Обреновић, временом ће добити „Филозофско“, „Правословно“ и „Лестаствено-техничко“ одељење. Полуслужбене Српске новине писале су те 1838. да ће задатак Лицеја бити „да спрема Држави образоване и стручне чиновнике“, али и да „спрема дobre раднике за научне и књижевне послове, да распростире по народу светлост и просвету“. Држава је, наравно, тражила своје, али су и научна истраживања и јавни живот, сами по себи, већ оглашени за легитимна поља деловања.

И Лицеј је грађен по узору на угарске краљевске академије, али ће преовладати утицаји немачке више школе, Hochschule. Убедљива већина професора Лицеја, пресељеног у Београд 1841. године, и даље је долазила из Хабзбуршке монархије. Ипак, од 1839. Србија упућује све већи број стипендиста, „благодејанаца“, на велике европске универзитетете. Били су то почеки неговања нове, образоване елите пореклом из Србије, која ће за пар деценија преотети „преччанима“ главну улогу у културном животу земље. У исто време, тиме је започео процес еманципације Срба од хабзбуршких културних образаца.

И домети Лицеја били су скромни. У години оснивања на њега се уписало тек 16 ученика; при kraју свог постојања, 1857-1858, бројао је 40 слушалаца.

After the Second Serbian Uprising in 1815, Serbia gradually won the status of an autonomous principality within the borders of the Ottoman Empire. At that time, the ambitions to rebuild and improve the national school system were renewed. Lyceum, founded in 1838, in the then capital of Serbia Kragujevac by Prince Miloš Obrenović would eventually receive the "Philosophical", "Law", and the "Technical Sciences" departments. The semi-official Serbian newspapers wrote in 1838 that the task of Lyceum would be "to educate officials of the State", but also "to educate good workers in the fields of sciences and literature, to spread the light and education to the nation". The state, of course, sought its own share, but scientific research and public life, by themselves, had already been recognised for legitimate fields of action.

Lyceum was also built after the model of Hungarian royal academies, but the influence of the German higher school, Hoch Schule, would prevail. The convincing majority of professors from Lyceum, which moved from Kragujevac to Belgrade in 1841, still came from the Habsburg Monarchy. Nevertheless, in 1839 Serbia started to send an increasing number of students, the so-called "blagodejanci", to great European universities. These were the beginnings of nurturing the new, educated Serbian elite, who would take over, in a few decades, the main role in the cultural life from the Serbs of the Habsburg Empire. At the same time, it was the beginning of the process of the Serbian cultural emancipation from the Habsburg patterns.

Still, Lyceum's reach was modest. In the year of its establishment only 16 students were enrolled; at the end of its existence, 1857-1858, it enrolled 40 listeners.

ВЕЛИКА ШКОЛА

THE GREAT SCHOOL

Већ тада су, међутим, започеле расправе о прерастању Лицеја у универзитет, али и о неопходним условима за такав корак. Грци су имали Универзитет још од 1837, а сличне расправе у Румунији уродиће оснивањем Универзитета у Букурешту 1864. Срби су 1863, међутим, ипак изабрали скромно име Велика школа. Слична скромност видљива је и у законским одредбама о њеним циљевима и задацима. Замишљена је као школа за државне чиновнике, али и као припрема за озбиљније бављење науком, због чега се, по окончању Велике школе, морало ићи на велике европске универзитетете.

Велика школа смештена је у здање које јој је поклонио богати трговац Миша Анастасијевић. На њена три факултета, Филозофски, Правни и Технички, 1863. године уписало се 179 ученика; уочи њеног прерастања у Универзитет 1903. године, на Великој школи школовала су се 462 студента. Почетком сваке године објављивани су програми предавања, и сва предавања су била јавна. На часове неких посебно омиљених професора, осим студената, масовно су долазили господи и даме жељни знања и поуке. Према Уредби из 1896. наставници Велике школе имали су право „да потпуно слободно излажу своју науку“.

Филозофски факултет је од 1873. имао Историјско-филолошки и Природно-математички одсек, а од 1896. године четири одсека: Лингвистичко-литерарни, Историјско-географски, Математичко-физички и Хемијско-природњачки. Исте године Правни факултет је добио два одсека: Судски и Политичко-економски, а Технички факултет три одсека: Грађевински, Механичко-технички и Архитектонски.

У Србији, земљи без племства и традиционалне друштвене хијерархије, образовани људи, укључујући и професоре и ђаке Велике школе, имали су посебан статус и ауторитет. У српском друштву тога доба, у свим крупнијим догађајима, они су представљали једну од најдинастичнијих снага. У српско-турским ратовима 1876-1878. професори и студенти Велике школе мобилисани су за

By that time, the debates about Lyceum's promotion to the university level had already begun. The Greeks founded the University as early as 1837, and similar discussions in Romania resulted in the establishment of the University of Bucharest in 1864. The Serbs in 1863, however, chose the modest name of the Great School. Similar modesty is evident in the legal provisions on its goals and tasks. It was conceived as a school for government officials, but also as a preparation for a more serious work in science, which is why, after the graduation from the Great School, the students had to go to major European universities.

The Great School was located in one of the best buildings in Belgrade, a gift "to the Fatherland" presented by the merchant Miša Anastasijević. In 1863, 179 students enrolled in its three faculties: the Faculty of Philosophy, the Faculty of Law and the Technical Faculty; just before its promotion into the University in 1903, the total of 462 students was enrolled in the Great School. Curricula were published at the beginning of each academic year and all lectures were public. Besides students, classes held by some favourite professors were attended by those ladies and gentlemen who were eager for knowledge and education as well. According to the Decree of 1896, teachers of the Great School had the right "to absolutely freely expose their science".

In the period after 1873 the Faculty of Philosophy consisted of the Department of History and Philology and the Department of Natural Sciences and Mathematics. However, in the period after 1896 it consisted of four departments: the Department of Linguistics and Literature, the Department of History and Geography, the Department of Mathematics and Physics, and the Department of Chemistry and Natural Sciences. In the same year, the Faculty of Law acquired two departments: the Judicial Department and the Department of Politics and Economics, whereas the Technical Faculty consisted of three departments: the Civil Engineering Department, the Mechanical and Technical Engineering Department and the Department of Architecture.

позадинске службе, док су у српско-бугарском рату 1885. студенти слати и на фронт. Ратовима је изборена независност Србије, која је потом призната на Берлинском конгресу 1878. године. Србија је 1882. уздигнута из кнежевине у краљевину. Све то је дало нови полет и српском друштву и Великој школи.

Скромност у академским претензијама Велике школе и нужност стицања највиших звања у иностранству имали су и своје предности. Држава је, од 1882. до 1914. године у Цириху, Женеви, Бечу, Минхену, Хајделбергу, Паризу и другим универзитетским средиштима, школовала 853 „благодејанца“. Међу њима је било и 46 девојака. Од њих се очекивало да, када се врате, одслуже обавезан стаж у државној служби. Благодејанци, али и значајан део оних који су сами плаћали студије у иностранству, запошљавали су се, наиме, и на Великој школи. Научно формирани на највећим европским универзитетима, они су са лакотом говорили стране језике, пратили најновије резултате науке, неговали контакте и сарадњу са колегама у иностранству.

Већ од осамдесетих година XIX века, са повратком првог великог таласа стипендијиста, наставнички кадар и настава на Великој школи достижу универзитетски ниво. Штавише, Србија и Велика школа, доцније Универзитет, управо тада улазе у своје златно доба, у период успона који траје све до 1941, а средишњим годинама тог узлета сматра се доба од око 1890. до 1914.

In Serbia, a country without aristocracy and traditional social hierarchy, well-educated people, including professors and students of the Great School, had a special status and authority. In the Serbian society of that time, in all major events, they were one of the most dynamic forces. In the Serbian-Turkish wars of 1876-1878, professors and students of the Great School were mobilised for the non-military services, while in the Serbian-Bulgarian War of 1885 students were sent to the frontline. The wars brought the independence of Serbia, which was recognised at the Congress of Berlin in 1878. In 1882 the Principality of Serbia was elevated into the Kingdom of Serbia. It all gave the Great School and Serbian society a new upswing.

The modesty in the academic ambitions and the necessity of gaining the highest degrees abroad had some advantages too. From 1882 to 1914, the state government educated 853 students in Zurich, Geneva, Vienna, Munich, Heidelberg, Paris and other university centres. Among them there were 46 girls. Upon their return, they were expected to take obligatory internship in the civil service. A lot of state-supported students, as well as a significant part of those who paid for their studies abroad, were employed in the High School afterwards. Educated at the most renowned European universities, they spoke foreign languages fluently, easily followed the latest scientific results, and fostered contacts and co-operation with their colleagues abroad.

Since the 1880s, with the return of the first great wave of foreign students, teaching staff and teaching at the Great School reached the university level. This was when Serbia and the Great School, later to become the University, entered their golden age that lasted until the Second World War, with the central years in the period between 1890 and 1914.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

THE UNIVERSITY OF BELGRADE

Успеси у подизању академских стандарда, полет изазван победом парламентарне демократије 1903, повратком династије Карађорђевић на власт и отпором освајачким амбицијама суседне Аустро-Угарске, довели су 1905. године до коначног претварања Велике школе у Универзитет у Београду. Аутономија и слобода наставе потпuno су обезбеђени, што се видело и по успостављању самоуправних органа факултета, декана и савета.

Већ у доба Велике школе постављени су темељи на којима Универзитет у Београду и данас почива. У међувремену, на њих се надовезује оно што су наше академске дисциплине у међувремену сабрале, откриле и разумеле. У време оснивања Универзитета, до Првог светског рата, међу његовим професорима била су значајна имена српске културе, али и међународне науке, какви су били математичар, астроном и климатолог Милутин Миланковић, географ Јован Цвијић, филозоф Бранислав Петронијевић или математичар Михаило Петровић-Алас.

Универзитет је престао да ради у време Првог балканског рата 1912-1913, да би у Првом светском рату преживео своје најгоре дане. Само у августу 1914. аустроугарска артиљерија погодила је зграду Универзитета у Београду са чак 17 хитаца. Окупаторска војска опљачкала је, потом, факултетске библиотеке и кабинете. Само међу студентима Филозофског факултета, у ратовима од 1912. до 1918. страдало је више од четвртине, укупно 57 студената.

По ослобођењу и стварању југословенске државе 1918, Универзитет је, разорен и пострадао, успео да обнови рад захваљујући томе што је велика генерација професора, која се појавила крајем XIX века, још је била у пуној снази. Процват се, зато, иако уз велике напоре, ипак наставио, овога пута у новом, југословенском културном контексту. Граде се прелепа здања за његове факултете, подиже се нова Универзитетска библиотека. На Универзитету у Београду школују се студенти из свих крајева југословенске државе.

Уз постојеће факултете, Филозофски, Правни и Технички, 1920. године Универзитет је добио Медицински, Теолошки и Польопривредни факултет. Они су се помињали већ у Закону о универзитету из 1905, али тек после Првог светског рата стекли су се услови за њихово оснивање. Нови факултети добили су нове зграде.

The academic achievements, the upswing caused by the victory of parliamentary democracy in 1903, the return of the Karadjordjević dynasty to power and resistance to the conquering ambitions of the neighbouring Austro-Hungarian Empire, led to the official transformation of the Great School into the University of Belgrade in 1905. The autonomy and freedom of lecturing were fully ensured, as was evident by the establishment of self-governing bodies of faculties, deans and councils.

As early as the age of the Great School, foundations of the present University were set, as well as some important theoretical models on which the academic work at the University of Belgrade is still standing. During the first years of the University, until the First World War, its professors included significant names of Serbian culture, but also of international science and academia, such as mathematician, astronomer and climatologist Milutin Milanković, geographer Jovan Cvijić, philosopher Branislav Petronijević or mathematician Mihailo Petrović-Alas.

The university ceased to work during the First Balkan War of 1912-1913, and in the First World War it lived through its worst days. Only in August 1914, the Austro-Hungarian artillery hit the University of Belgrade building with as many as 17 shots. The occupying army robbed and destroyed the university libraries and cabinets. Only among the students of the Faculty of Philosophy, in the wars between 1912 and 1918, more than a quarter were killed, a total of 57.

After the liberation and formation of the Yugoslav state in 1918, the University, destroyed and demolished in the war, restored its work. A great generation of professors who appeared at the end of the nineteenth century was still in full force. That was why the rise of the University of Belgrade continued, but this time in the new Yugoslav cultural context. New beautiful faculty buildings were built, as well as a new University Library. Students from all over Yugoslavia were studying at the University of Belgrade, which became the central academic institution of the country.

In addition to the existing three faculties, the Faculty of Philosophy, the Faculty of Law and the Technical Faculty, in 1920 the University also included the Medical, Theological and Agricultural Faculty. They were mentioned in the University Law of 1905, but only after the First World War the conditions for

Пољопривредни факултет је 1932. променио име у Пољопривредно-шумарски факултет. Нови, Ветеринарски факултет основан је 1936. године. Медицински факултет добио је Фармацеутски одсек (1937). У нову зграду уселио се и Технички факултет, при чему је подељен на пет одсека: Архитектонски, Грађевински, Машино-електротехнички, Хемијски и Културно-технички и геодетски. И Правни факултет је 1940. добио нову зграду.

Универзитет у Београду је, у исто време, основао Филозофски факултет у Скопљу, Правни факултет у Суботици, и помогао оснивање Универзитета у Љубљани. Уочи Другог светског рата на Универзитету у Београду радило је око 500 наставника и студирало око 10.000 студената.

Универзитет у Београду поново је затворен током Другог светског рата. У немачком бомбардовању Београда, априла 1941, изнова су разаране универзитетске зграде, факултети и институти. Према једном истраживању, током нацистичке окупације, од 1941. до 1944. отпуштено је или пензионисано 206 наставника београдског Универзитета, 82 су одведена у заробљеништво, 6 у интернацију, 34 су хапшена и прогањана, 14 је погинуло у рату, 2 је стрељао окупатор, а 8 је умрло. Рачуна се да се приближно 5.000 студената Универзитета у Београду борило у Другом светском рату.

Академски дисконтинуитет који је донео Други светски рат био је много оштрији од претходног, јер се са ослобођењем одиграла и потпуна промена друштвеног поретка. Под изговором обрачуна са „издајницима“ и „сардничима окупатора“, победничка Комунистичка партија на Универзитету је спровела обрачун са „великорепском буржоазијом“ и „буржоаском науком“. Одмах по уласку у Београд партизани су стрељали два професора, утамничили двојицу, да би у мају 1945. са Универзитета било одстрањено 37 наставника. До 1950. са Универзитета у Београду протеран је још 21 наставник.

И у оваквим условима Универзитет у Београду је наставио рад, успевајући да постепено прошири границе слободе научних истраживања. Шездесетих година, упоредо са политичком либерализацијом у Југославији и њеним отварањем према свету, уочљиво је подизање академских стандарда и проширивање академских слобода. Обновљена је широка међународна сарадња. На Универзитету у Београду школују се студенти из целе Југославије, ширег региона, па и из низа ваневропских земаља. Наставно особље се усавршава у водећим светским научним центрима. Највећа имена светске науке посећују Универзитет у Београду и држе предавања у препуним амфитеатрима.

Социјалистичка Југославија учинила је високо образовање доступним најширим друштвеним слојевима. Одмах после Другог светског рата нагло је повећан број

their foundation were set. These newly opened faculties had got their own buildings. In 1932 the Faculty of Agriculture changed its name into the Faculty of Agriculture and Forestry. The newly opened Faculty of Veterinary Medicine was founded in 1936. The Faculty of Medicine opened the Pharmaceutical Department (1937). The Technical Faculty moved into the new building and was divided into five departments: the Department of Architecture, the Department of Civil Engineering, the Department of Mechanical and Electrical Engineering, the Department of Chemistry, the Cultural and Technical Department and the Department of Geodesy. In 1940 the Faculty of Law had got a new building too.

At the same time, the University of Belgrade founded the Faculty of Philosophy in Skopje, the Faculty of Law in Subotica, and helped the foundation of the University of Ljubljana. On the eve of the Second World War, about 500 teachers worked at the University of Belgrade and it was attended by about 10,000 students.

The University of Belgrade was again closed in the Second World War. In the German bombardment of Belgrade in April 1941, university buildings, faculties and institutes were again destroyed. According to one study, during the Nazi occupation which lasted from 1941 to 1944, 206 teachers of Belgrade University were dismissed or retired, 82 were taken to prison, six interned, 34 arrested and persecuted, 14 killed in action, two shot by the occupying forces and eight died. It is estimated that as many as 5,000 students of the University of Belgrade fought in the Second World War.

The academic discontinuity brought about by the Second World War and Tito's revolution was much worse than the previous one, since the liberation brought a complete change of the social order. Under the excuse of punishing the "traitors", the Communist Party at the University conducted a persecution of the "the Greater Serbian bourgeoisie" and "their bourgeois science". Immediately after entering Belgrade, the Partisans shot two professors, imprisoned two more, subsequently sacking another 37 teachers from the University. By 1950, another 21 teachers were expelled from the University of Belgrade.

Even under such circumstances, the University of Belgrade continued its work, succeeding in gradually expanding the boundaries of freedom of scientific research. In the sixties, along with political liberalisation in Yugoslavia and its opening to the world, the considerable improvement of academic standards and expansion of academic freedom was noticeable. Widespread international cooperation was renewed. Students from all over Yugoslavia, even from the wider region, and from a number of non-European countries studied at the University of Belgrade. Teaching staff were trained in the world's leading scientific centres. The greatest names of world science visited the University of Belgrade and held lectures in crowded amphitheatres.

факултета, наставног особља и студената на Универзитету у Београду. Фармацеутски факултет основан је већ 1945. године. Две године касније од Филозофског факултета у посебну академску установу одвојио се Природно-математички факултет. Он ће се 1995. године поделити на Биолошки, Географски, Математички, Физички, Хемијски и на Факултет за физичку хемију. Економско-комерцијална висока школа прерасла је у Економски факултет (1947). Наредне године основан је Стоматолошки факултет, док су од некадашњег Техничког факултета настали Архитектонски, Грађевински, Електротехнички, Машички, Технолошки и Рударски факултет. Геолошки факултет, основан 1949, седам година касније биће спојен са Рударским и преименован у Рударско-геолошки факултет. Пољопривредно-шумарски факултет се 1949. поделио на Пољопривредни и Шумарски факултет. Православни богословски факултет, издвојен из састава Универзитета у Београду 1952. биће враћен под његово окриље 2004. године. Саобраћајни факултет основан је 1960, да би се исте године из Филозофског факултета издвојио и Филолошки факултет. Факултет за физичку културу и Факултет политичких наука настали су 1968, прерастањем постојећих високих школа у факултете. Три године касније основан је Факултет организационих наука, потом (1975) Дефектолошки (сада Факултет за специјалнуeduкацију и рехабилитацију), Факултет цивилне одбране (1977, сада Факултет безбедности) и Учитељски факултет (1993).

Универзитет у Београду био је *alma mater* готово свих универзитета у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини и Македонији. Основао је и универзитетете у Новом Саду, Нишу, Приштини, Крагујевцу и Титограду (данашња Подгорица).

Разарање Југославије и ратови за југословенско наслеђе донели су нова страдања Универзитету у Београду. Поново је затворен у време НАТО напада на СР Југославију и вишемесечног бомбардовања 1999. године. Жртве ових ратова међу нашим студентима још нису пребројане. Озбиљно уздрман подизањем нових граница и уситњавањем политичких територија на Балкану, Универзитет у Београду брзо се подсетио лекције коју је научио још у време Велике школе. Наука и култура не познају границе. Зато се и данас, учвршујући, обнављајући и успостављајући академске везе и сарадњу, Универзитет у Београду позива на своје добре, старе традиције.

The socialist Yugoslavia made higher-education available to the widest range of social classes. Immediately after the Second World War there was a fast increase in the number of faculties, teaching staff and students at the University of Belgrade. The Faculty of Pharmacy was founded as soon as 1945. Two years later, the Faculty of Natural Sciences and Mathematics was separated from the Faculty of Philosophy into a separate academic institution. In 1995 it was divided into the Faculty of Biology, the Faculty of Geography, the Faculty of Mathematics, the Faculty of Physics, the Faculty of Chemistry and the Faculty of Physical Chemistry. The Economic and Commercial School grew into the Faculty of Economics (1947). In the following year the Faculty of Dentistry was founded, whereas the earlier Technical Faculty was divided into the Faculty of Architecture, the Faculty of Civil Engineering, the Faculty of Electrical Engineering, the Faculty of Mechanical Engineering, the Faculty of Technology and the Faculty of Mining. The Faculty of Geology founded in 1949 would seven years later merge into the Faculty of Mining and be renamed into the Faculty of Mining and Geology. In 1949 the Faculty of Agriculture and Forestry was divided into the Faculty of Agriculture and the Faculty of Forestry. The Faculty of Orthodox Theology, expelled from the University of Belgrade in 1952, returned under its auspices in 2004. The Faculty of Transportation was founded in 1960. In the same year, the Faculty of Philology singled from the Faculty of Philosophy. The Faculty of Physical Education and the Faculty of Political Sciences were founded in 1968 when colleges of the same names were transformed into faculties. Three years later, the Faculty of Organisational Sciences was founded, then in 1975 the Faculty of Defectology (now the Faculty of Special Education and Rehabilitation), the Faculty of Civil Defence in 1977 (now the Faculty of Security) and the Teacher Education Faculty (1993).

The University of Belgrade was *alma mater* to almost every university in Serbia, Montenegro, Bosnia and Herzegovina, and Macedonia. It established universities in Novi Sad, Niš, Prishtina, Kragujevac and Titograd (now Podgorica).

The destruction of Yugoslavia and the Wars of the Yugoslav Succession brought new sufferings to the University of Belgrade. It was again closed during the NATO air strikes on the Federal Republic of Yugoslavia in 1999 which lasted for several months. The students of our University who were victims in these wars have not yet been counted. Seriously shaken by the raising of new borders and political and cultural fragmentation of the Balkans, the University of Belgrade quickly recalled lessons learned from the time of the Great School. Science and culture do not recognise any boundaries. That is why, today, by consolidating, renewing and establishing academic ties and collaboration, the University of Belgrade is in the position to remember and recall its good old tradition.

**ПРАВНИ
ФАКУЛТЕТ**

1805

МИША АНАСТАСИЕВИЧ СВОМЪ ОТЕЧЕСТВУ

УНИВЕРЗИТЕТ
У БЕОГРАДУ ДАНАС

THE UNIVERSITY
OF BELGRADE TODAY

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ДАНАС

Универзитет у Београду обележава две стотине десет година постојања као установа која је вишеструко прерасла своје почетне оквире и развила се до размера великог академског система. Реч је о универзитету са веома богатом традицијом који се већ од друге половине XIX века профилисао као истраживачки.

Током више од два века постојања Универзитет у Београду се развијао, пролазећи кроз различите организационе видове. Протекле две деценије сведочи смо промена до којих је дошло укључивањем у „Болоњски процес“, започет 1999. године потписивањем важне декларације од стране европских министара образовања у Болоњи. Овај документ, који предвиђа стварање Европског простора високог образовања (European Higher Education Area), тадашња Државна заједница Србија и Црна Гора потписала је и ратификовала 2003. године. Законом о високом образовању донетим 2005. године, у Србији је створен основ за почетак крупних реформи неопходних за примену принципа Болоњског процеса и на нашем Универзитету.

У последњих више од петнаест година, Универзитет у Београду је делимично обновио своје капацитете и унапредио стандарде студија и научно-истраживачког рада, што је додатно допринело његовом укључивању у јединствени европски простор високог образовања.

Данас се Универзитет у Београду састоји од 31 факултета и 11 научних института, са близу 5.000 наставника и истраживача, 3.000 ненаставног особља и 100.000 студената. На њему су постигнути веома запажени и међународно препознати резултати у области високог образовања и научно-истраживачког рада. Такви резултати, који су остварени упркос бројним кризама и искушењима којима је Универзитет у Београду био изложен кроз историју, темеље се на великом ентузијазму и труду читаве универзитетске заједнице: студената, наставника и свих других који су укључени у процес наставе и истраживања. Понебена заслуга за наведена достигнућа припада изузетним појединцима унутар те заједнице који су својим научним и педагошким радом значајно допринели развоју Универзитета и његовој међународној репутацији.

THE UNIVERSITY OF BELGRADE TODAY

The University of Belgrade marks its 210th anniversary as an institution which has widely grown out of its initial framework and developed to become a grand academic system. It is a university with extremely wealthy tradition which positioned itself as a research institution as early as the second half of the 19th century.

In the course of its two-century-long history, the University of Belgrade has developed through various organisational aspects. In the last two decades the University has witnessed the changes arising from the Bologna Process which began in 1999 when the European education ministers signed this important declaration in Bologna, Italy. The then State Union of Serbia and Montenegro signed and ratified this important document which set forth the creation of European Higher Education Area in 2003. The Higher Education Law was adopted in Serbia in 2005, setting the conditions for huge reforms which were necessary for the implementation of the Bologna Process at our university.

In the last fifteen years, the University of Belgrade has partly renewed its capacities and advanced the study and research standards, which additionally contributed to the inclusion of the University in the common European Higher Education Area.

Nowadays the University of Belgrade consists of 31 faculties and 11 scientific institutes with almost 5,000 teachers and researchers, 3,000 non-teaching staff and 100,000 students. It has achieved remarkable international results in the area of higher education and scientific research. These results, made despite numerous crises and challenges the University of Belgrade was exposed to in its history, are grounded in big enthusiasm and efforts of the whole university community: students, teachers, and other staff involved in teaching and research. Exceptional individuals in this community and their scientific and pedagogical work are particularly deserving for the development of the University and its international reputation.

Наставници и сви остали запослени на Универзитету у Београду посвећени су организовању и унапређењу наставе, укључујући примену информационих технологија као облика подршке квалитету педагошког рада на свим нивоима студија. У том погледу важну улогу имају Сектор за студије и Центар за обезбеђење квалитета који континуирано прате и процењују успешност наставног процеса, спроводећи притом бројне друге активности у области управљања системом квалитета. О квалитету рада сведоче и добијени сертификати ISO 9001:2015 (квалитет услуга), ISO/IEC 27001:2013 (безбедност информација), као и ISO 20000-01:2011 (управљање услугама). Потврду високог квалитета наставе на Универзитету представљају и успешне професионалне каријере у земљи и широм света наших алумниста, али и успеси наших студената на престижним светским и европским такмичењима. Међу бројним алумнистима, не само у земљи већ и ван њених граница, нашли су се и многи истакнути научници, књижевници и успешни пословни људи, па чак и неки председници држава и премијери.

У процес осавремењивања и праћења наставе активно су укључени и студенти кроз различите облике организовања. Партнерски однос са студентима обезбеђује објективније сагледавање педагошког процеса и процену његовог квалитета.

На Универзитету у Београду реализује се више од 300 студијских програма на сва три нивоа студија (основне, мастер и докторске). Програми обухватају скоро све важније дисциплине, а покренуто је и више интердисциплинарних мастер и докторских програма, као и студија које се одвијају на страном језику. Такође, Универзитет у оквиру рада Центра за континуирану едукацију годинама развија и програме образовања за цео живот.

Поред промовисања академске и истраживачке изврсности, кључну тачку оријентације Универзитета у Београду представља подршка студентима и развијање атмосфере толеранције, солидарности, инклузивности и отворености према друштву. На том плану врло успешно ради и већи број универзитетских центара, од којих су посебно активни Центар за развој каријере и саветовање студената и Центар за студенте са хендикепом.

За садашње и будуће деловање Универзитета у Београду веома је важно повезивање са међународним високошколским установама и удружењима на готово свим континентима, и то кроз различите облике билатералне и мултилатералне сарадње, изградњом међународних академских мрежа и асоцијација. О овоме говори и чланство Универзитета у Београду у Европској Универзитетској Асоцијацији (EUA) и бројним другим престижним асоцијацијама високошколских установа, као и велики број запажених међународних конференција са нашим Универзитетом у својству домаћина. Такође, Универзитет у Београду већ дуги низ година учествује у активностима „Erasmus+“, програма Европске уније који обезбеђује финансирање пројекта за сарадњу у области образовања. Сарадња се одвија кроз више од 250 склопљених билатералних уговора са универзитетима и научним институцијама из преко 60 држава (једна од најпознатијих је,

Teachers and other staff employed at the University of Belgrade are committed to the organisation and advancement of teaching, the application of IT in the pedagogical process on all levels of studies. In this segment, the University's Office for Studies and Centre for Quality Assurance are particularly important as they continuously monitor and evaluate the effectiveness of the teaching process, implementing simultaneously other activities in the field of quality control. The quality is indisputable as proven in the certificates of ISO 9001:2015 (the quality of service), ISO/IEC 27001:2013 (the data safety and protection), as well as ISO 20000-01:2011 (service management). High-quality teaching at the University is also verified by the successful careers of our alumni in the country and abroad, but also by the success of our students who take part in the prestigious global and European competitions. Numerous alumni, in the country and abroad, include many distinguished scientists, writers and successful businesspersons, even some presidents and prime ministers of certain countries.

Students are actively involved in the process of modernisation and monitoring of teaching in different forms. Partnership with students provides a more objective perspective of the pedagogical process and evaluation of its quality.

More than 300 study programmes are implemented at the University of Belgrade on all three study levels (bachelor, master and doctoral studies). The study programmes encompass almost every important discipline, while a number of interdisciplinary master and doctoral programmes have been launched, as well as studies conducted in foreign languages. Additionally, the University's Centre for Continuous Education has been developing life-long learning programmes for years.

In addition to promoting academic and research excellence, the support provided to students and cherishing the atmosphere of tolerance, solidarity, inclusion and openness to society make the key orientation points of the University of Belgrade. A number of University centres are devoted to this agenda, such as the Centre for Career Development and the Centre for the Students with Disabilities.

Networking with the international higher-education institutions and associations on all continents is of extreme importance for the current and future activities of the University of Belgrade. This is achieved through various forms of bilateral and multilateral cooperation, construction of international academic networks and associations. The membership of the University of Belgrade in the European University Association (EUA) and in many other reputable associations of higher-education institutions testifies these activities, along with numerous noteworthy international conferences the University hosted. The University of Belgrade has also for many years participated in the activities "Erasmus+", the EU programme providing project financing for the cooperation in the field of education. The cooperation takes place through more than 250 bilateral agreements signed with the universities and scientific institutions (including the well known European Organisation for Nuclear Research – CERN) from over 60 countries. Another fact worth mentioning is that several thousand foreign students study at the University of Belgrade and many visitors from academic institutions from all over the world use the opportunity to come through the programmes of international exchange of

свакако, Европска организација за нуклеарно истраживање - CERN). Значајно је и то што на нашем Универзитету студира више хиљада студената из иностранства, а у оквиру међународне размене наставника и администрације посећују га бројни представници установа из света. Универзитет у Београду организује и близу двадесет студијских програма на страном језику, а неки од факултета у његовом саставу добитници су престижних сертификата о међународној акредитацији студијских програма који се на њима изводе. У међувремену, усвојена је стратегија интернационализације која подстиче увођење све већег броја студијских програма на енглеском језику, заједничких са универзитетима из иностранства, као и међународну акредитацију студијских програма и укључивање гостујућих професора у наставу. Мобилност студената, истраживача, наставног и ненаставног особља Универзитета у Београду постала је изузетно динамична.

Већ готово два века привржен идеји о „истраживачком универзитету“, Универзитет у Београду следи и додатно учвршује традицију рада на научно-истраживачким програмима организованим на међународном нивоу, попут програма „Хоризонт 2020“ (Horizon 2020). Истраживачи са Универзитета у Београду добитници су запажених грантова Европског савета за истраживање (European Research Council). Научно-истраживачком раду на универзитету значајно доприноси чињеница да он у свом саставу има и 11 научних института на којима се изводе врло разноврсна основна и примењена истраживања, као што су истраживања у областима нуклеарних наука, хемијске технологије, друштвене теорије и др. Поједини институти су од националног значаја, а неке лабораторије на институтима и факултетима у саставу Универзитета у Београду имају статус центара од изузетне вредности.

Вишедеценијско неговање идеје да квалитетна научна истраживања представљају предуслов за добру наставу, омогућило је да Универзитет у Београду израсте у водећу истраживачку организацију не само у земљи, већ и ван њених граница. Потврда за то је велики број научних публикација, пре свега у међународним часописима. Више од 60% свих публикација који се из Србије штампају у часописима индексираним у Web of Science имају афилијацију Универзитета у Београду. То је и допринело високом позиционирању Универзитета на светским ранг листама универзитета. У 2016. и 2017. години он је рангиран између 201-300. места на листи „Academic Ranking of World Universities“ из Шангаја, нашавши се тако међу 1,5% водећих светских универзитета. Нарочито треба истаћи податак да је у 2017. на истој листи заузео 35. место у области науке и технологије хране (Food Science and Technology).

Упадљив напредак на факултетима и институтима направљен је у унапређењу истраживачке инфраструктуре,

staff and administration. The University of Belgrade organises almost twenty study programmes conducted in the foreign language, and some faculties have received the prestigious certificates of international accreditation for the study programmes they organise. Meanwhile, the Strategy for the Internationalisation has been adopted, which will spur the introduction of more and more joint study programmes in English with foreign universities, international accreditation of study programmes and inclusion of visiting professors in the teaching process. The mobility of students, researchers, teaching and non-teaching staff of the University of Belgrade has become extremely dynamic.

Embracing the idea of “the research university” for almost two centuries, the University of Belgrade has followed and additionally reinforced the tradition of working on the scientific research programmes organised on the global levels such as Horizon 2020. Researchers employed at the University of Belgrade have also received notable grants of the European Research Council. Scientific research at the University is significantly promoted by the fact that the University encompasses eleven scientific institutes which conduct various primary and applied research such as research in the field of nuclear science, chemical technology, social theory etc. Some institutes have gained the status of national importance, while some laboratories at the institutes and faculties of the University of Belgrade have gained the status of centres of excellence.

Fostering the idea that high quality scientific research is a prerequisite for good teaching practice for decades, the University of Belgrade has grown into a leading research organisation not only in the country but also abroad. This has been confirmed by numerous scientific publications, above all in the international journals. More than 60% of all publications coming from Serbia and published in the journals indexed in Web of Science are affiliated to the University of Belgrade. This has contributed to the high ranking of the University in the global university ranking lists. In 2016 and 2017 the University was ranked among 201st-300th position in the Shanghai “Academic Ranking of World Universities”, having thus become one of the 1.5% leading world universities. It is especially important to emphasise that in 2017 in the same list the University was ranked 35th in the field of Food Science and Technology.

A significant progress at the faculties and institutes was made in advancement of research infrastructure, mostly owing to capital investments by the Ministry of Science, or to international projects, or partly to investing own resources. In this way the research environment has been improved, which resulted in greater number of publications and patents. The introduction of clearer and more demanding criteria for employing teaching staff has also contributed to the increase in published results of scientific work and research. Additionally, a crucial incentive has been the introduction of the requirement to

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ДАНАС

THE UNIVERSITY OF BELGRADE TODAY

већим делом кроз капиталне инвестиције Министарства науке, затим кроз међународне пројекте, а делом и улагањем сопствених средстава. На тај начин су побољшани услови за истраживања, чиме је поспешен пораст броја публикација и патената. Увећању тог броја допринело је и увођење јасније дефинисаних и захтевнијих критеријума за избор наставног кадра, међу којима су битан параметар управо публиковани резултати научно-истраживачког рада. Такође, знатан подстицај остварен је и кроз обавезу публиковања резултата истраживања из докторске дисертације који су услов за њену одбрану. Увођење докторских студија као трећег циклуса у оквиру Болоњског процеса омогућило је веће укључивање младих у научно-истраживачки рад, што је довело до тога да се на Универзитету у Београду у просеку годишње одбрани око 600 докторских дисертација. Поред свих ових чинилаца, на повећање броја публикација свакако је утицала и већ поменута врло широка међународна сарадња.

Осим квалитетног образовања на три нивоа и научно-истраживачког рада, данас се од универзитета очекује и већи подстицај укупном друштвеном и економском развоју. Универзитет у Београду и на том плану спроводи плодне активности, пре свега у Центру за трансфер технологије, као и у Научно-технолошком парку Београд, чији је један од партнера-оснивача. За нешто мање од осам година рада, Центар за трансфер технологије приступио је бројним међународним мрежама не само у Европи, већ и у САД и Кини. Контакти Центра олакшавају истраживачима са Универзитетом у Београду да остваре међународну сарадњу и везе са иностраним инвеститорима, компанијама, истраживачким институтима и универзитетима. Важан део активности овог Центра односи се и на едукацију која се спроводи кроз организовање великог броја радионица из области комерцијализације истраживачких резултата, заштите интелектуалне својине и предузетништва. Тако је основна улога Универзитета у креирању нових знања, преношењу постојећих и стечених знања студентима, допуњена преношењем знања и технологија неакадемским субјектима, посебно привреди.

Током више од два века свог постојања, пролазећи кроз бројна искушења и савладавши бројне изазове, Универзитет у Београду, наша најстарија, највећа и највише рангирана високошколска установа, био је и остао својеврсни мост између традиције и прогреса који је императив савременог света. Захваљујући томе што са великим успехом испуњава своје три основне улоге: образовање, научно-истраживачки рад и утицај на друштвени и економски развитак, он представља један од најважнијих ослонаца и покретача развоја читаве државе.

publish results gained from doctoral research before the defence of the doctoral thesis. Forming the doctoral studies as the third cycle within the Bologna process has enabled more and more young people to be included in the scientific work and research, which resulted in the fact that on average approximately 600 doctoral theses are annually defended at the University of Belgrade. Besides all these factors, the increase in publications has certainly been spurred by exceptionally broad international cooperation.

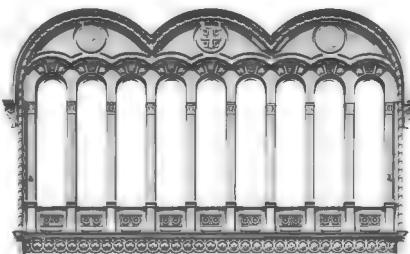
Apart from high quality education on three levels and scientific research, today the university is expected to provide a greater motivation to the overall social and economic development. The University of Belgrade implements fruitful activities in this field as well, primarily in its Centre for Technology Transfer along with the Science Technology Park Belgrade as one of the co-founders. For slightly less than eight years, the Centre for Technology Transfer has accessed many international networks not only in Europe, but also in the US and China. The contacts gained through the Centre have facilitated researchers at the University of Belgrade to initiate international cooperation and links with foreign investors, companies, research institutes and universities. An important part of the activities of this Centre relates to the education carried out by organising many workshops in the field of commercialisation of research results, protection of intellectual property and entrepreneurship. In this way, the main role of the University to create knowledge and transfer the existing and acquired knowledge to the students has been enriched with the role to transfer knowledge and technologies to non-academic individuals, particularly in the business sector.

In the course of more than two centuries, the University of Belgrade, Serbian oldest, biggest and highest ranked higher-education institution, has faced many challenges and overcome many obstacles, having remained a bridge between the tradition and progress – an imperative in the modern world. Due to the fact that it extremely successfully fulfils its three primary roles – education, scientific research and influence on social and economic development, it represents one of the dominant pillars and prime-movers of the development of the whole country.

ЧЛАНСТВО
У МЕЂУНАРОДНИМ
УДРУЖЕЊИМА

MEMBERSHIP
IN UNIVERSITY
NETWORKS

EUA (European University Association)

UNICA (Network of Universities from the Capitals of Europe)

DRC (Danube Rectors' Conference)

BSUN (Black Sea University Network)

UNIADRION (Association of Universities of the Adriatic-Ionian area)

AARC – Alpe Adria (Alps Adriatic Rector's Conference)

UNIVERSEUM (European University Heritage Network)

УНИВЕРЗИТЕТ
У БЕОГРАДУ ДАНАС

THE UNIVERSITY
OF BELGRADE TODAY

ЗАДУЖБИНЕ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Захваљујући легатима добротвора, најчешће имућним људима који су завештањем своје имовине помагали школство, здравство и културу, Универзитет у Београду је између два светска рата спадао међу најбогатије у Европи. У складу са вољом задужбинара, приходи од преко 70 задужбина, фондација и фондова којима је Универзитет располагао, били су углавном намењени награђивању студенских стручних и научних радова, помагању сиромашних студената и студенских установа.

У току Другог светског рата имовина универзитетских задужбина претрпела је велике штете. Бројне зграде задужбина су срушене, а њихови новчани фондови су обезвређени. Неповољна законска решења, национализација и експропријација задужбинске имовине које су уследиле, лишиле су задужбине и фондова прихода и довеле до њиховог гашења. Тек 1995. године створен је правни оквир који је допустио да буде обновљен рад поједињих задужбина и фондова.

Располажући оснивачким средствима, приходима од давања у закуп основне имовине, али и донацијама нових доброчинитеља, седам задужбина и шест фондација успевају да одрже континуитет у остваривању својих циљева. Сваке године додељују се стипендије и други видови материјалне помоћи за стручно и научно усавршавање студената, као и награде за научно и књижевно остварење наставника. Универзитет у Београду је 2018. године установио Дан задужбинара, који се обележава 11. септембра. Као вид изражавања захвалности дародавцима, али и ради подстицања обнове задужбинарског духа, установљена је Плакета са повељом која носи име највећег задужбинара Београдског универзитета, Луке Ђеловића Требињца и која ће на Дан задужбинара бити додељивана појединцима или институцијама најзаслужнијим за неговање институције задужбинарства. Међу сачуваним легатима дарованих Универзитету, поред монументалних и репрезентативних здања као што су Капетан Мишино здање, Универзитетска библиотека (изграђена средствима Карнегијеве фондације) и Студентски дом краља Александра Карађорђевића, посебно се издавају Археолошка збирка Филозофског факултета, три светски познате нумизматичке збирке (Вајферт, Ковачевић, Ферари) и изузетно драгоцену Вујићеву збирку уметничких дела.

ENDOWMENTS AND FOUNDATIONS OF THE UNIVERSITY OF BELGRADE

Thanks to the legacies of benefactors, wealthy people who bequeathed their property to schools, healthcare institutions etc., the University of Belgrade belonged to the group of the richest universities in Europe between the two world wars. Respecting the will of the benefactors, the income received from over 70 endowments, foundations and funds at the University's disposal was mostly intended for awarding students' professional and scientific papers, or assisting impoverished students and student institutions.

In the Second World War the property of the University endowments suffered great loss. Many buildings were torn down and their financial funds devalued. After the war, unfavourable solutions prescribed by laws along with nationalisation and expropriation of the property that had been endowed to the University left the endowments and funds poverty-stricken and brought to their termination. Only in 1995 did the government make the legal framework which allowed the restoration of certain endowments and funds.

Thanks to the capital assets, income received from property leasing, as well as donations of the new benefactors, seven endowments and six foundations managed to sustain development and to reach their goals. Every year they grant scholarships and other forms of financial aid for students' professional and scientific advancement. In addition, they also award prizes to teachers for their scientific or literary achievements. In 2018 the University of Belgrade has established the Patrons Day to be marked annually on September 11. To show gratitude to the benefactors and patrons and to encourage renewal of endowing spirit, the University instituted the Plaque with charter bearing the name of Luka Čelović Trebinjac, the greatest benefactor of Belgrade University. The Plaque will be awarded on the Patrons Day to individuals or institutions most deserving for cherishing the act of endowing.

The preserved legacies endowed to the University include monumental and outstanding edifices such as Captain Miša's Edifice, the University Library (built thanks to the Carnegie Foundation's assets) and the Student Dorm "King Alexander Karađordjević", but particularly exceptional are the Archaeological Collection of the Faculty of Philosophy, three globally renowned numismatic collections (the Weifert collection, the Kovačević collection, and the Ferrari collection) and extremely valuable Vujić's art collection.

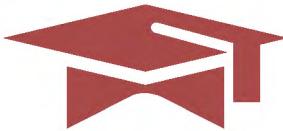

САБИЛ
Марковић

СТУДЕНТСКИ ЖИВОТ НА УНИВЕРЗИТЕТУ У БЕОГРАДУ

„Ми хоћемо, и то је наша дужност, да донесемо културу и знање народу из кога смо никли, да му помогнемо и заједно са њим пођемо у бољу будућност.“

(Из уводног текста првог броја листа „Студент“, 15. марта 1937. године)

Свесни да је знање моћ, али и привилегија, и да би стицање знања морало да са собом носи и одговорност за његову одговарајућу примену, која подразумева дељење према општој добробити, студенти Лицеја, Велике школе и Универзитета у Београду су од самог настанка наведених институција овакву одговорност прихватали са највећом озбиљношћу. Својим организованим активностима студенти Београда су се супротстављали различитим видовима репресије да би одбили академске, индивидуалне и националне слободе и вредности. Ове активности односиле су се и на побољшање услова студирања, како би што већи број младих остварио приступ високом образовању.

Почеци институционализованог студентског организовања везују се за 1852. годину, када је основан Фонд за помоћ сиромашним студентима, у чијем су управљању учествовали и сами студенти. Године 1867. основано је удружење студената „Побратимство“, које је наткрили самоникле студентске клубове и имало карактер стручног и политичког тела студената.

Након својих почетака, студентско организовање бива у експанзији тридесетих година XX века када на свим факултетима долази до спонтаног оснивања стручних студенских удружења, као и економско-здравствених и културно-спорских организација.

Противећи се увођењу „универзитетске страже“, студенти су у априлу 1936. године покренули штрајк за одбрану аутономије универзитета, који је плаћен животом студента, Жарка Мариновића. Овај дан, 4. април, слави се као Дан студената Универзитета у Београду. Исте године долази до јачања и уједињења студенског покрета у Акционом одбору стручних студенских удружења, који је претеча данашњег Савеза студената Београда. У то време покренут је наш први студентски

STUDENT LIFE AT THE UNIVERSITY OF BELGRADE

“What we would like to do and what is our duty is to bring culture and knowledge to our people, to help them and to seek better future together”.

(Taken from the Introductory Word of the first issue of the Student magazine dated 15 March 1937)

Aware that knowledge is power, but also a privilege, and that the acquisition of knowledge should imply the responsibility for its application which should comprise action for greater good, the students of Lyceum, the Great School, and the University of Belgrade have seriously taken this responsibility since the very foundation of this institution. The students in Belgrade organized various activities to show opposition to repression and to defend academic, individual and national freedoms and values. These activities related to the improvement of the studying conditions so that more and more young people could gain access to higher education.

The beginnings of the institutionalized student life were to be found in 1852 when the Fund for Assistance to the Impoverished Students was established. The management body of the Fund included students as well. In 1867 the student association Pobratimstvo (Fraternity) was founded, which took under its auspices the self-organized student clubs and acted as a professional and political student body.

After the early beginnings, student organizations spread in the 1930s when professional student organizations were formed spontaneously at every faculty along with the economic, health, cultural and sports student organizations.

Opposing the introduction of the “university watch , the students initiated the strike for the defence of the university autonomy in April 1936. The student Žarko Marinović paid with his life the decision to go on strike. This date – 4th of April is celebrated annually as the Day of the Students of the University of Belgrade. In the same year the student movements strengthened and united into the Action Board of the Professional Student Associations, which can be seen as a predecessor of the modern Student Alliance of Belgrade. At that time the first student magazine The Student was launched and surprisingly dynamic international cooperation was achieved with the European and global youth organizations. Such an organised activism with the aim to improve studying

часопис, „Студент“, и остварена изненађујуће жива међународна сарадња са европским и светским омладинским организацијама. Овај организовани активизам у циљу бољих услова студирања бива привремено уподобљен потребама друштва у Другом светском рату.

После тешког рата уследио је тежак мир. Устоличена је само једна организација, са својим секцијама и разгранатим активностима, која ће, мењајући име, остати забележана по свом последњем и најдуже коришћеном називу Универзитетска конференција Савеза социјалистичке омладине (УКССО). Остаће упамћен и њен утицај на тадашње друштво и друштвене промене које су се догађале.

Тако је нездовољство студената и УКССО због убрзаног друштвеног раслојавања и нарастања социјалних разлика довело до великих студентских демонстрација у Београду јуна 1968. године. Иако је током седамдесетих година Савез комуниста на Универзитету политички живот држао под контролом, многи студенти су, у свом домену, средствима која су им била на располагању, критиковали друштвену стварност. Поменимо само издања Студентског издавачког центра (СИЦ), часопис за књижевност, културу и друштвена питања „Видици“, лист „Студент“ и бројне памфлете. Повремено су редакције смењиване и довођени послушни уредници, али слободна реч се није могла трајно забранити.

Свој материјално-здравствени положај и културно-политичку улогу студенти су крајем седамдесетих и током осамдесетих година XX века остваривали захваљујући признатом друштвеном утицају који су имали на институције попут Студентског центра, СКЦ-а, Студентске поликлинике, Дома културе „Студентски град“, АМД „Академац“, Задруге студената, Студентских одмаралишта, АКУД-а, ЗПУ-а, УСФОК-а и др. Када је дошло до распада комунистичког система, започела је трансформација имовине коју су студенти користили – она је делом подржављена, а делом је, кроз нејасне трансакције, приватизована.

У општој политичкој, културној и моралној кризи деведесетих година прошлог века, и студентско организовање је постало поприште поларизације присталица владајућег режима, с једне, и његових противника, с друге стране. Тада владајуће партије успеле су да обезбеде победу на изборима за Савез студената Београда, до половине деведесетих година једину репрезентативну студентску организацију.

Законом о универзитету из 1998. године укинута је аутономија Универзитета – *conditio sine qua non* његовог постојања. Професори су отпуштани, а студентима је ускраћен било какав утицај на рад Универзитета.

environment temporarily ceased as the needs of the society drastically changed during the Second World War.

After the difficult war, difficult peace ensued. Only one organization was allowed to exist with its sections and branched out activities under different names of which only one would be remembered – the University Conference of the League of Socialist Youth (UCLSY). Its influence on society and social changes will not be forgotten.

For instance, students' and UCLSY's dissatisfaction with rapid social stratification and increasing social differences brought about big student demonstrations in Belgrade in June 1968. Even though in the 1970s the League of Communists of Yugoslavia controlled political life at the University, many students within their domain and available means criticised social reality; let's just mention the publications of the Student Publishing Centre, Vidici (Perspectives) – the journal for literature, culture and social matters, the Student magazine, numerous pamphlets. Occasionally editorial boards were dismissed and obedient editors were appointed, but it was impossible to permanently prohibit words.

The financial status of students, as well as health safety and cultural and political life in the late 1970s and in the 1980s was kept alive owing to the recognised social influence students had on the institutions such as Student Centre, Student Cultural Centre, Student University Hospital, Cultural Centre Studentski grad (Student Campus), Auto-motor Society Akademac (The Academic), the Student Cooperative, Student Resorts, Academic cultural and art societies, Healthcare associations etc. When the communist system disintegrated, the transformation of property used by students began – part of it became public property, while another part was privatised.

In the prevailing political, cultural and moral crisis of the 1990s, the student organizations became a platform for the polarization between the ruling regime on the one hand and its opponents on the other. The ruling parties succeeded in winning the elections for the Student Alliance of Belgrade, which was the only representative student organization by mid-1990s.

*The University Law of 1998 cancelled the university autonomy – *conditio sine qua non* of its existence. Professors were dismissed and students were denied any influence on the university activities. Awareness of the dramatic situation in Serbia led the students to intensify their efforts to keep the university tradition and to fight for the final establishment of democracy. In the same year the Student Union of Serbia was founded and in the following year the Student Movement Otpor! (Resistance!) which soon grew into the National Movement.*

After the October changes in the year 2000, the democratic management was again established in the Student Alliance of Belgrade. Now the students had to face the new phenomenon which resembled the one from the 1930s – the pluralism of student organizations. Among all of them, the most prominent

Свест о драматичној ситуацији у којој се нашла Србија навела је академце да интензивирају напоре за очување универзитетских традиција и борбу за коначно успостављање демократије. Исте године основана је Студентска унија Србије, а наредне године и Студентски покрет „Отпор!“, који је убрзо прерастао у Народни покрет.

После октобарских промена 2000. године, поново је успостављена демократска управа у Савезу студената Београда. Тада се студентска сцена суочила са новом појавом, налик оној с почетка тридесетих година прошлог века – с плурализмом студенских организација. У слободном надметању, својим радом и масовношћу, до сада су се од свих највише истакли Савез студената Београда и Студентска унија Србије. У циљу остваривања права и заштите интереса студената, Законом о високом образовању из 2005. године уводи се Студентски парламент као орган високошколских установа.

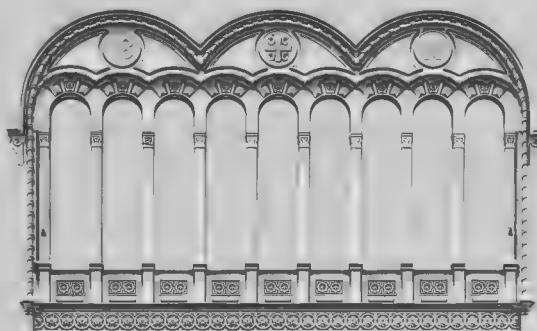
За данашње прилике, више него икада до сада, карактеристично је учешће студената у управљању високошколским установама и унапређењу наставе. Студенти имају свога проректора и своје продекане, Студентски парламент Универзитета и студентске парламенте факултета. Своја права остварују на Универзитету и у установама студентског стандарда у чијем оснивању су учествовали некадашњи представници студената. На факултетима ради мноштво студенских организација али се на нивоу Универзитета истичу Савез студената Београда и Спортско удружење Универзитета у Београду формирano у циљу квалитетнијег бављења студената спортом и што бољег представљања Универзитета на овом пољу.

После историје организованих напора и показане одговорности за своју земљу, омладини се поново признаје њена зрелост и пружа могућност да кроз институције утиче на друштво и све промене које се у друштву догађају.

are the Student Alliance of Belgrade and the Student Union of Serbia judging by their activities and membership. The Higher-Education Law of 2005 introduced the Student Parliament as a mandatory body at higher-education institutions in order to exercise student rights and protect their interests.

Nowadays, more than ever before, students participate in the management of higher-education institutions and in advancement of teaching. Students have their vice-rector and their vice-deans, the Student Parliament of the University and the Student Parliaments at their faculties. They exercise their rights at the University and in the institutions which take care of student standard which were founded with the participation of students. A number of student organizations are active at faculties, but at the University level the most prominent are the Student Alliance of Belgrade and the University of Belgrade Sports Association formed with the aim to promote sports among students and to better present University in this light.

After a history of organised efforts and proven responsibility for their country, youth can once again be acknowledged for their maturity and offered an opportunity to influence society and changes happening to it through the established institutions.

Универзитет у Београду: мост између традиције и прогреса
The University of Belgrade: A Bridge Between Tradition and Progress

Издавац: Универзитет у Београду

Уређивачи одбор:

Проф. др Владимир Бумбаширевић
Ивана Исаковић
Др Ана Јаковљевић
Славица Капетановић
Владимир Марковић
Др Владимир Микић
Никола Савић
Боријан Соковић

Аутори текстова:

Проф. др Владимир Бумбаширевић
[Уводна реч ректора и Универзитет у Београду данас]

Проф. др Милош Ковић
[Универзитет у Београду: кратка историја]

Проф. др Живан Лазовић
[Задужбине Универзитета у Београду]

Боријан Соковић
[Студентски живот на Универзитету у Београду]

Превод на енглески језик:
Проф. др Мирјана Даничић

Лекција:
Вука Јеремић

Фотографије:
Стефан Стевић
ФАКУЛТЕТ ОРГАНИЗАЦИОНИХ НАУКА

Графичко обликовање:
Зоран Лукић

Штампа:
Службени гласник

Тираж:
500

CIP - Каталогизација у публикацији - Народна библиотека Србије

378.4(497.11)

УНИВЕРЗИТЕТ у Београду = The University of Belgrade : мост између традиције и прогреса = a bridge between tradition and progress / [автори текстова Владимир Бумбашировић ... и др.] ; [превод на енглески Мирјана Даничић] ; [фотографије Стефан Стевић]. - Београд : Универзитет, 2018 (Београд : Службени гласник). - 56 стр. : илустр. ; 24 см

Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Подаци о ауторима преузети из колофона.

1. Бумбашировић, Владимир, 1951- [автор]
а) Универзитет (Београд)
COBISS.SR-ID 267460364

UNIVERSITY OF BELGRADE

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

UNIVERSITY OF BELGRADE

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

